

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

ผลผลิต : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

กิจกรรมหลัก : กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านปศุสัตว์

กิจกรรมรอง : กิจกรรมพัฒนาการเลี้ยงหมูหลุม

1. หลักการและเหตุผล

การเลี้ยงหมูหลุมของเกษตรกรในประเทศไทย รูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่เน้นแนวทางการเลี้ยงแบบธรรมชาติ มีการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์และจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลักในการเลี้ยง โดยประโยชน์ของการเลี้ยงหมูหลุมที่สำคัญได้แก่ การลดต้นทุนค่าอาหาร เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงหมูปกติ (เลี้ยงโดยการใช้อาหารสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว) ลดมลภาวะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากไม่มีกลิ่นเหม็นและแมลงวันรบกวน ลดภาระของเกษตรกรเพราะไม่ต้องทำความสะอาดพื้นและตัวสัตว์ ได้ปุ๋ยอินทรีย์สำหรับใช้ในกิจกรรมภาคเกษตรอื่นๆ และการไม่ใช้สารเคมี หรือยาปฏิชีวนะภายในฟาร์มทำให้ผลผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้เลี้ยงและผู้บริโภค สำหรับข้อมูลการเลี้ยงสุกรชีวภาพในประเทศไทย จากการสำรวจข้อมูลในปี 2561 พบว่า มีเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุม จำนวน 919 ราย ในพื้นที่ 46 จังหวัด หมูหลุมทั้งหมดจำนวน 11,292 ตัว แยกเป็น พ่อพันธุ์ – แม่พันธุ์ 1,439 ตัวและสุกรขุน 9,853 ตัว (ที่มา : กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาสัตว์เล็ก กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์)

แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุมยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยง เช่น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่จำเป็นต้องใช้มีราคาสูง เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการฟาร์ม และการควบคุมป้องกันโรคที่ถูกต้อง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายจากการเกิดโรคระบาด โดยปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมการผลิตสุกรของประเทศไทย และรวมถึงความไม่มั่นใจของผู้บริโภคอีกด้วย

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเลี้ยงหมูหลุมประจำปีงบประมาณ 2562 โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุมได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในการเลี้ยงและสามารถพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงจากเดิมจนเข้าสู่กระบวนการขอใบรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุมจากกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นใจในกระบวนการผลิตแก่ผู้บริโภคได้ โดยมีศูนย์การเรียนรู้เป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีการเสวนาเครือข่ายการเลี้ยงหมูหลุมเพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เป็นการสร้างเสริมศักยภาพ และความเข้มแข็งให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุมได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุม
- 2.2 เพื่อจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีชุมชน
- 2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม ให้เกิดการยอมรับจากผู้บริโภค โดยการรับรองจากกรมปศุสัตว์
- 2.4 เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผล ผลิตภัณฑ์ และปริมาณการผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่ปลอดภัยในชุมชน เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 3.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุมได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ตามกิจกรรม จำนวน 60 ราย
- 3.2 ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีชุมชนต้นแบบ จำนวน 11 แห่ง
- 3.3 เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรชีวภาพ (หมูหลุม) รายย่อยที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ดำเนินการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงให้มีความปลอดภัยทางชีวภาพ จำนวน 25 ราย
- 3.4 เครือข่ายผู้เลี้ยงหมูหลุม จำนวน 100 ราย เกิดการแลกเปลี่ยนและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุมของประเทศไทย

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 4.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุม สามารถยกระดับการเลี้ยงหมูหลุมให้มีคุณภาพและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค
- 4.2 มีศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีชุมชน ที่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ หรือผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาเป็นต้นแบบ
- 4.3 จำนวนสินค้าปศุสัตว์ปลอดภัยเพิ่มขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในชุมชน เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร

5 ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPT)

- 5.1 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุมที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้
- 5.2 จำนวนเกษตรกรที่สามารถพัฒนารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม ให้เข้าสู่กระบวนการขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม ตามระเบียบกรมปศุสัตว์

6 ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.1 กองส่งเสริมและพัฒนาศุสสัตว์

- 6.1.1 สรุปลและปรับปรุงฐานข้อมูลการเลี้ยงหมูหลุมทั่วประเทศ
- 6.1.2 กำหนดกิจกรรมย่อย เป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการ พร้อมจัดทำรายละเอียดประกอบ
- 6.1.3 จัดทำกรอบและรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี 2562
- 6.1.4 จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 2562
- 6.1.5 จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่
- 6.1.6 ชี้แจงรายละเอียดแผนการดำเนินโครงการ
- 6.1.7 ติดตาม นิเทศงาน และประเมินผล

6.2 สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 แห่ง ได้แก่ เขต 3 , 4 , 5 , 7 และ 8

6.2.1 ติดตาม นิเทศงาน และประเมินผล ในแต่ละกิจกรรมย่อย ประกอบด้วย

- การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้
- ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีชุมชน
- พัฒนารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม เพื่อขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม
- กิจกรรมเสวนาเครือข่ายการเลี้ยงหมูหลุม

6.2.2 รวบรวมและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ต่อกรมปศุสัตว์

6.3 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด 12 จังหวัดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ หนองบัวลำภู ร้อยเอ็ด น่าน เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ราชบุรี ชุมพร พัทลุง และสุราษฎร์ธานี ดำเนินการประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศุสสัตว์ กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อคัดเลือกเป้าหมายในกิจกรรมย่อยตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด (ภายในเดือนพฤศจิกายน 2561) โดยรายละเอียดกิจกรรมย่อยประกอบด้วย

6.3.1 กิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูหลุม

- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศุสสัตว์ กำหนดหลักสูตร และจัดทำแผนการฝึกอบรม โดยเนื้อหาควรประกอบด้วย ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วย

การขอและออกใบรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม ระบบการป้องกันโรค และการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) การลดต้นทุนการผลิต การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเลี้ยงสุกรรายย่อย ช่องทางการตลาด ฯลฯ วิทยาการสามารถขอรับการสนับสนุนได้จากกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ หรือศูนย์/สถานีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง (ภายในเดือนพฤศจิกายน 2561)

- ปศุสัตว์อำเภอพื้นที่เป้าหมาย ร่วมกับ เกษตรกรผู้นำ คัดเลือกบุคคลเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรม และส่งรายชื่อให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด (ภายในเดือนพฤศจิกายน 2561)
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ร่วมกับกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดฝึกอบรม พร้อมจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร โดยให้พิจารณาใช้ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีสุมชน เป็นสถานที่จัดฝึกอบรม (ภายในเดือนธันวาคม 2561)
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สรุปประเมินผล และรายงานให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ทราบ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด (ภายใน 30 วัน หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม)

6.3.2 กิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมวิถีสุมชน

- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ร่วมกันแนะนำในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมภายในศูนย์ควรประกอบด้วย การรวบรวมองค์ความรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ฝึกอบรม มีการถอดบทเรียน เป็นต้นแบบและขยายผลได้ รวมทั้งสามารถพัฒนาเป็น ศพก. ด้านปศุสัตว์ได้ในอนาคต
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการจัดซื้อ – จัดจ้าง ปัจจัยการผลิต สำหรับสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ อาทิ เช่น ป้ายชื่อ อ่างจุ่มเท้า รองเท้าบูท ตาข่ายล้อมรั้ว ถังพลาสติกมีฝาปิด สื่อการเรียนรู้ต่างๆ (ภายในเดือนธันวาคม 2561 หรือก่อนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้)
- ปศุสัตว์อำเภอ ติดตามการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ให้สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดทราบตามแบบฟอร์มที่กำหนด
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และเกษตรกรผู้นำ จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด ส่งให้กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ (ภายในเดือนสิงหาคม 2562)
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ทราบ ตามระบบรายงานของกองแผนงาน และตามแบบฟอร์มที่โครงการกำหนด

6.3.3 กิจกรรมพัฒนารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม เพื่อขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม

- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ปศุสัตว์อำเภอเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรผู้นำในพื้นที่ ร่วมกันคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม เพื่อเข้าสู่กระบวนการขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม ตามเป้าหมายที่ได้รับจัดสรรจากกรมปศุสัตว์ (ภายในเดือนธันวาคม 2561)
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการจัดซื้อ – จัดจ้าง ปัจจัยการผลิต สำหรับสนับสนุนให้เกษตรกรเพื่อพัฒนาฟาร์มเข้าสู่กระบวนการขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุม อาทิเช่น ป้ายชื่อฟาร์ม อ่างจุ่มเท้า รองเท้าบูท ถังพลาสติกมีฝาปิด ถังขยะมีฝาปิด ฯลฯ (ภายในเดือน มกราคม 2561)
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง ปศุสัตว์อำเภอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรผู้นำในพื้นที่ ร่วมกันติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำการพัฒนาฟาร์ม ภายใต้ข้อกำหนดในการขอรับรองฟาร์มเลี้ยงหมูหลุมแก่เกษตรกรเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง (เริ่มเดือนมกราคม 2561)
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรผู้นำในพื้นที่ จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานฟาร์ม เกษตรกรเป้าหมาย ตามแบบฟอร์มที่กำหนดและส่งให้กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ (ภายในเดือนสิงหาคม 2562)
- ปศุสัตว์อำเภอ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบตามแบบฟอร์มที่กำหนด
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ทราบตามระบบรายงานของกองแผนงาน และตามแบบฟอร์มที่กำหนด

6.3.4 กิจกรรมเสวนาเครือข่ายการเลี้ยงหมูหลุม

- กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ร่วมกับเกษตรกรผู้นำการเลี้ยงหมูหลุม และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดรายละเอียดกิจกรรม กลุ่มบุคคลเป้าหมาย สถานที่ดำเนินการ และเนื้อหาในการเสวนา (ภายในเดือนกันยายน 2561)
- กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี เกษตรกรผู้นำการเลี้ยงหมูหลุม และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการจัดเสวนาเครือข่ายการเลี้ยงหมูหลุม
- กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ จัดทำสรุปประเมินผล แจกเวียนเอกสารให้ผู้เกี่ยวข้อง และเสนอรายงานให้กรมปศุสัตว์ทราบ

7 แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนปฏิบัติงาน

โครงการพัฒนาการเลี้ยงหมูหลุม ประจำปี 2562

